

Izbija vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVE TA

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.
Office of publication: 2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XII. Cena lista je \$4.00. Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., četrtek, 6. marca (March 6) 1919. Subscription \$4.00 Yearly. STEV.—NUMBER 54.
Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KONGRESNO ZASEDANJE KONCALO SREDI OBSTRUKCIJE.

Republikanski senatorji nasprotujejo Ligi narodov.

Obstrukcija je preprečila več važni hpostav.

Washington, D. C. — Kongresno zasedanje je bilo zaključeno opoldne sredi obstrukcije, ki je onemogočila več zelo važnih predlogov. Kazalec na urah niso bili potisnjeni nazaj, kajti demokratije so spoznali situacijo, da je brezupna in točno opoldne je bilo zaključeno zasedanje pet- in šestdesetega kongresa.

Med nesprejetimi predlogami je tudi železniška predloga, ki določa za obratovanje železnice \$750,000,000. Demokratični voditelji izjavljajo, da bo treba železnice sedaj vrniti privatni upravi, da store z njimi, kar hočejo, ker ni denarja za obratovanje.

Preden je bilo kongresno zasedanje zaključeno, je predsednik obvestil republikance, da so se njih prizadevanja izjalovila, s katerimi so mislili izsiliti izredno zasedanje kongresa. Njegov sklep je trden, da ne skliče kongresa k zasedanju, dokler ni njegovo delo na mirovni konferenci končano.

Predsednik ni nobenemu obiskovalcu razodel, kaj namerava napraviti z železnicami. Nekateri senatorji so svetovali, da vrne železnice takoj privatnim lastnikom, toda predsednik je na vse navsvež molčal.

Med nesprejetimi predlogami je tudi proračun za armado in mornarico. Sprejeti sta bili posojilna predloga in določitev cene za pšenico.

Lodge, vodja republikancev, izjavlja, da tri četrtine republikancev obzbujejo, da ni bila sprejeta železniška predloga. Par republikancev, ki so vztrajali v obstrukciji, da porazijo predloga, so bili zmagaj strankine kontrole. V političnih krogih govore, da je zelo čudna taka strankina disciplina, če lahko vsak član stranke obstrukira na svoje pest. Taki izgovori dokazujejo, da republikanska stranka ne pozna strankine discipline, ali da je čez republikance prišlo spoznanje, da so z obstrukcijo ustrelili velikega kozla, ki ga skušajo sedaj popraviti s praznimi izgovori.

Sprejeta ni bila tudi predloga za rekonstrukcivno delo, ki je velikega pomena za brezposelne delavce. Strokovno organizirano delavstvo vprašuje, če so republikanci nalašč preprečili to predlogo, ki je velike važnosti za delavstvo. Ves čas so kričali republikanski dnevniki, da se nič ne stori za znehanje brezposelnosti, ko je bilo treba republikancem javno pokazati, da so za odpravo brezposelnosti, so pa republikanci z obstrukcijo preprečili, da ni bila sprejeta predloga, ki bi znižala gorje, pojavljajoče se med delavci vseh naraščajočih brezposelnosti. \$100,000,000 je bilo določenih v predlogi za naseljevanje odsluženih vojakov in pomorščakov ne obdelanih zemljiščih. Zdej je ta denar za naseljevanje zadržan in zdi se, da hočejo republikanci nalašč izzvati gospodarsko krizo, da bodo še večjo trume, kot hodijo sedaj za delom, pohajale od tovarne do tovarne, od rudnika do rudnika za delom. Pri zadnjih volitvah so republikanci kandidirali kot dobri ljudje, obljubili ljudstvu vse, kar je pozelelo, zdej je ljudstvo prejelo, kar je volilo. Po zaključnem zasedanju kongresa je predsednik ostal v svoji sobi dvajset minut, da je pozdravil obiskovalce.

Med obstrukcijonisti se je posebno odlikoval senator Sherman iz Illinois, ki je dobil besedo ob 7:30 zjutraj in je govoril nad štiri ure, da je tako preprečil nadaljnje uvaževanje železniške predloge.

Zadnje pol ure so porabili v sebi glasovanjem po imenih o nekaj zbornih predlogi, ki določa zredno demobilizacijo armade. O rezoluciji seveda ni bilo odglašano.

Medtem, ko je govoril senator Sherman, je skušal senator Jones iz Nove Mehike pridobiti senatorje, da soglasno sprejmejo žensko volilno pravico, toda senator Sherman ni hotel nehati z govorom.

Senator Lewis iz Illinois je hotel predložiti rezolucijo, ko se je bližal poldan, ki predsedniku želi srečno pot in povratek in da senat soglašajo s prizadevanjem predsednika za doseganje lige miru, ki ustavi prijateljstvo med vsemi narodi na svetu. Podpredsednik Marshall je proglasil rezolucijo izven dnevnega reda.

V zbornici je prišlo do ostrih besed med kongresnikom Floodom iz Virginije in Walshom iz Massachusettsa.

Walsh je čital svoje manjšinsko poročilo o "Narodni varnostni ligi". V besedo mu je segel Flood in dejal, da se ne strinja, da iz poročila napravi govor.

"Če gentleman iz Virginije pravi, da obdržavam govor, tedaj govori, kar ni res," je rekel Walsh. Flood je planil proti njemu in ko je predsednik Clark napravil red, je Walsh prekladal besede. Najvažnejše delo, ki ga je zbornica sprejela na pomočni seji, je bilo, da je sprejela konferenčno poročilo o pšenici predlogi, ki določa minimalno ceno za pšenico. Predsednik Clark je takoj podpisal predsednik, za njim pa podpredsednik Marshall.

Izmed sedanjih kongresnikov in senatorjev se precejšnje število ne vrne več v kongres. Delavci bodo najbolj pogrešali kongresnika Meyer Londona iz New Yorka in Keatinga iz države Colorado, ki sta vsikdar vstopila za delavske pravice in obeno ljudsko korist.

Izjava proti ligi je podpiralo 37 senatorjev.

Washington, D. C. — V starem senatu je bilo pet in štirideset republikancev, ki bodo člani novega kongresa. Od teh senatorjev je sedem in trideset senatorjev izjavilo, da ne morejo podpirati lige narodov. Svoj zaključek so sporočili predsedniku Wilsonu.

Ta izjava izgleda kot ultimat predsedniku Wilsonu na predvečer njegovega odhoda v Francijo. Ko je predsednik Wilson proglasil svojih štirinajst mirovniških točk, je bila med njimi tudi točka, ki se je pečala z mirovno ligo. Takrat niso republikanski listi, ki sedaj podpirajo te senatorje, pisali proti ligi narodov, ampak so jo še celo odobraval. Ameriško ljudstvo se v pretežni večini strinja z ligo narodov, ker vidi v nji garancijo za trajen in pravičen mir, radi tega se mu zdi početje teh senatorjev zelo čudno.

Senator Lodge iz Massachusettsa je predložil senatu rezolucijo, ki izjavlja, da se ne sprejme ustava lige, kot jo je predložil predsednik in da se pripravijo mirovni konferenci, da se sklene najprvo mir, liga narodov naj se pa otloži za kasnejši čas.

Ko je senator Lodge predložil svojo rezolucijo, sta senatorja Martin in Swanson, oba demokrata, vgovarjala, da se uvažuje. Senator Lodge je po tem govoru izjavil, da realizira, da se rezolucija ne more uvaževati, ker se bliža konec kongresnega zasedanja, toda on želi povedati, da ima za sabo da on želi povedati, da ima za sabo precejšnje število senatorjev sedaj njegva in prihodnjega kongresa. Prečital je imena sedem in trideset senatorjev, samih republikancev, ki so podpisali rezolucijo. Devet republikanskih senatorjev ni hotelo podpisati rezolucije.

V političnih krogih govore, da ti senatorji iz političnih vzrokov nasprotujejo predsedniku Wilsonu. V teh krogih prevladuje mnenje, da jih bo ameriško ljudstvo obsodilo, če radi takega postopanja na določeno za predsednika Wilsona na zredno demobilizacijo armade. O rezoluciji seveda ni bilo odglašano.

PREDSEDNIK JE PODAL SVOJO IZJAVO.

Ljudstvo naj bo sodnik nad njim in senatorji.

Washington, D. C. — Po zaključanju kongresnega zasedanja je predsednik podal izjavo, ker je obstrukcija republikancev preprečila zelo važne postave. Predsednik Wilson pravi ljudstvu, da naj sodi, kdo postopa pravilno: on ali senatorji.

Izjava se glasi: Skupina mož v senatu se je odločila, da spravi upravo vlade v zadrego, da spravi v nevarnost finačne interese železniških sistemov deželi in da se pogojema poslužiti moči kot da gre za interese ljudstva.

Zdej je jasna moja dolžnost, da se udeležim mirovne konference v Parizu. Moja dolžnost je, da sem v tesni zvezi z javnimi opravili ob času kongresnega zasedanja. Voliti moram med tema dolžnostima, in prepričan sem, da bo ljudstvo v deželi mislilo, da sem napravil pravo izbiro.

Javne zadeve se ne vodijo pravilno, če skličem kongres k izrednemu zasedanju, koje meni nemogoče sodelovati z zbornicama, ker me kliče bolj važna dolžnost drugam.

Smatram za dognano stvar, da so možje, ki so obstrukirali in preprečili sprejem potrebnih zakonov, vse to preudarili in so pri volji nositi odgovornost za oslabilitev sposobnosti vlade in zamotanih finančne ob času moje prisiljene odsotnosti.

AMERIŠKA KONZULA ZAMENJAJO.

Washington, D. C. — Britska vlada je naročila indijski vladi, da izpusti nekega boljševika, ki je ujet v Perziji, in ga zamenja za ameriškega konzula Roger C. Tredvella iz New Yorka, ki so ga boljševiški uradniki pridržali v Taskendju v Turkestanu.

Boljševiki so izjavili, da zamenjajo konzula za boljševika, ki je ujetnik indijske vlade; ali ga pa izpuste, če ameriška vlada izpusti E. Debsa ali pa Thomas Mooneyja. Uradniki pravijo, da še ni dogmno, če bo konzul res prast, ker ne vedo, kaj bodo boljševiki zahtevali.

Zadnje poročilo pravi, da je konzul zastražen, da ne more pobegniti, toda z njim ravna jo lepo.

BANKIR ARETIRAN.

Chicago, Ill. — Detektivski so aretirali William Mannon Grissoma, bivšega podpredsednika komercialne banke na Washingtonovi ulici, ko se je vrnil iz Seattlea. Obtožen je, da je poneveril 150,000.

Bankir je izjavil, da ne govori, dokler ni govoril z zastopnikom poroštvene družbe in da bo mogoče kasneje povedal nekaj senzacionalnega.

Grissom je justični ubežnik že od novembra 1917. Poroštvvena družba je pokrila primanjkljaj, ko je prišla njegova poneverba na dan.

Bankir je bil aretiran dne 27. februarja v Seattleu. Tam je živel pod imenom William Mannon in je bil šef Columbian Manufacturing kompanije. Čudno je, da so ga detektivski toliko časa iskali, ker se ni skrival. Ali je užival posebno privilegije?

LEGISLATURA JE DOVOLILA DENAR ZA OBRNE SOLE.

Springfield, Ill. — Legislatura zbornica je dovolila za obrne sole \$137,000. Vleed tega zaključka je država Illinois opravičena do enake vsote iz zvezne blagajne.

PREDSEDNIK WILSON ODESEL V FRANCIJO.

Ostane v Parizu, dokler ne bo sklenjen mir.

New York, 5. marca. — "George Washington", na katerem je vkrcan predsednik Wilson s svojim spremlstvom, je zapustil pomol v Hoboken ob 8:18 danes zjutraj. O bdesetih in deset minut je plul parnik mimo karautenske postaje, v tem trenutku je oddala ameriška bojna ladja "Amphidrite" eden in dvajset strelcev iz topov v pozdrav.

Predsednik Wilson se je takoj po končanem govoru v Metropolitanški operi o ligi narodov podal na parnik. Ura je bila že polnoči proč.

Ko je predsednik stresel desni-ko kapitanu McCauleyju, ki zapoveduje "George Washington", ob njegovem prihodu na parnik, je dejal: "Well, zdej smo zopet doma."

Predsednikove besede: "ne vrnem se, dokler ne bo končano vse tam onkraj," ki jih je spregovoril ob začetku svojega govora, se smatrajo lahko, da jih je govoril v slovo ameriškim državljanom.

Vreme je bilo krasno, pravo pomladonsko vreme, ko sta pričela vijaka orjaškega parnika mešati vodo in so odnehale debele vrvi, ki so ga držale tesno privezanega k pomolu.

"Vsako besedo, ki sem jo spregovoril sinoči v mojem newyorskem govoru in vsako besedo, ki sem jo govoril, preden sem zapustil Washington, bo razumela ljudstvo, če jo ne bodo razumeli gotovi političarji," je rekel predsednik Wilson preden je parnik odplul.

Mr. Wilson je dal razumeti, da se bodo sedaj naprej bavili s preliminarno mirovno pogodbo, ko dospje v Pariz. Nemčija in njene bivše zaveznice, bodo imele priliko se udeležiti končnih pogajanj.

Predsednik je menil, da bo delo mirovne konference končano prej, kot je pričakoval.

KUPCIJSKI ŠKANDAL V MORNARIČI.

Chicago, Ill. — Lester B. Moss, brat pomorščaka, obtoženega korupcije, ki je skočil iz postopje Commonwealth Edison kompanije, pravi, da ne bi izvedel nikdar, na kakšen način je umrl njegov brat Sammy, če ne bi bil dogodka čital v časnikih.

Dejal je, da je neki prijatelj družine odšel v Washington, in da pripravilo, da kongres uvede preiskavo o tej aferi.

Poveljniški lajtnant Chester izjavlja, da so izmed petih aretiranih pomorščakov štirje napravili izpoved, da so dali denar v nadi, da bodo odpuščeni iz mornarice.

Javnost izve malo o preiskavi, ki jo vodijo mornariške oblasti. Vsi podatki o aferi so omejeni le na izjave oficirjev, ki so na precej rezervirani napram časnikarskim poročevalcem.

Do sedaj je javnost izvedela, da so nekateri pomorščaki plačali, da dobe odpust, niso ji pa znani detajli te korupejske afere.

VOJNI TAJNIK BAKER ODPO TUJE NA PACIFIČNO OBREŽJE.

Washington, D. C. — Vojni tajnik Baker odpotuje v družbi generala Mareha, šefa generalnega štaba, na pacifično obrežje in na mehiško mejo.

Potovanje bo trajalo tri tedne in obiskala bodeta vsa omdotna taborišča, ki jih nista mogla pregledati v vojnem času.

370 AMERIŠKIH VOJAKOV DO SPELO V NEW YORK.

New York, N. Y. — Križar "Rochester" je dospel iz Bresta v tukažno luko. Pripeljal je 370 mož, ki pripadajo armadi in mornarici in so določeni za demobilizacijo. Vojaki so iz različnih taborišč.

HOMATIJE V NEMCIJI.

KRVAVI ULIČNI BOJI V BERLINU.

Zmagal je vojni minister Noske s pomočjo vojaštva.

Berlin, 5. marca. — Danes je v Berlinu gospodar vojni minister Noske, ki je proklamiral obsedno stanje in ukazal vojaštvu streljati na delavce.

Spartakoveci so bili premagani v pouličnih bojih in strategične postojanke so zasedle vladne čete.

Večinski socialisti so odgovornost za neuspeh stavke, ker se niso hoteli pridružiti stavki, dokler ni dovoljeno splošno glasovanje v distriktih, v katerih se je razširila nezadovolnost. Komunisti so ustanovili svoj glavni stavkovni stan, da je bilo tako vodstvo stavke razdeljeno v tri dele in stavka razorganizirana.

Nova sovjetska vlada s Haasejem na čelu se mogoče ustanovi v Berlinu. Tako se glase poročila, ki kroviijo od ust do ust v mestu.

V Lichtenberga, berlinskem predmestju so bili ubiti trije policajti in osem spartakovecev, dva in trideset spartakovecev je pa bilo ranjenih.

Spartakoveci nameravajo naskočiti moabitško ječo, v kateri imajo zaprtja Jurija Ledenbourja in Karla Radeka, voditelja spartakovecev. Vladne čete stražijo ječo, urade državnega kancelarja in državno banko.

Splošna stavka je proglašena v Bremenu.

Poulični boji zahtevajo veliko žrtve.

Berlin, 5. marca. — Da prvega spopada z orožjem je prišlo med spartakoveci in vladnimi četami v terek opoldne na Aleksandrovem trgu, ko so vojaki brez vsakega svarsila pričeli streljati na civiliste.

Ubityh je bilo šest do petnajst oseb. Po hudem boju so vladne čete zasedle policijsko postajo. Znamenja govore, da neodvisne socialistične in spartakovec podpirajo vojaške čete, broječe od 30,000 do 40,000 mož, in republikanska straža, ki šteje 15,000 mož.

Mogoče se dogodi, da se bo morala vlada umakniti, kateri načeljuje Ebert.

V praski med neodvisnimi socialisti in vladnimi četami na Aleksandrovem trgu so padli štirje podčastniki.

Na obeh straneh se poslužujejo strojnih pušk. Na Aleksandrovem trgu je mlada dekla zašla v ogenj in odstreljen ji je bil vrhni del glave.

Trije policaji ustreljeni.

Amsterdam, 5. marca. — Po poročilih iz glavnega mesta Nemčije so bili v praskah med spartakoveci in vladnimi četami ubiti trije vojaški policaji.

Vojno stanje je bilo proglašeno tudi v Thornu in Brandeburgu.

Tri divizije so dobile nalogo, da odmarširajo na pomoč vladnim četam v Berlinu. Na tisoče štrajkaških delavcev je na ulicah. Sedanja vlada bi rada dobila najmanj šest zaveznikih divizij v Berlin, ker se ne more zanesti na svoje čete.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

S SEJE NARODNE VLADE S. H. S.

Z 29. seje v Ljubljani z dne 6. decembra 1918.

IZ URADA TISKOVNEGA ODSEKA BRZ. Zastopnik čehoslovske republike Julij Husa poroča, da poldne dne 8. decembra ob osmi uri zjutraj prvi letalce iz Ljubljane v Prago. Tako je ustanovljena začasna zračna pošta med Ljubljano in Prago.

NV (Narodno viječe) ukazuje, da je 1. december vsakega leta narodni praznik v proslavo zjedinitve naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev. Letos se ta praznik praznuje radi prometnih ovir 14. in 15. decembra. Podrobnosti glade proslave so že objavili listi. NV naroča tudi, naj se adresa NV na pristolonaslednika in pristolonaslednikov odgovor z dne 1. decembra 1918 razširi potom lepakov po vsem območju Narodne vlade v SHS v Ljubljani.

Dne 9. decembra se prično v Ljubljani razgovori z zastopniki Nemške Avstrije. Razprav se bodo udeležili poverjeniki (odnosno njih namestniki), v katerih resort spadajo zadeve, ki jih žele Nemci odgovoriti. K sejam se povabita komisar Narodne vlade za Koroško Smodej in zastopnik čehoslovske republike Husa.

Vsebinska dogovora pride na razpravo in sklepanje v plenarni seji Narodne vlade. Narodna vlada je razpravljala obširno o političnem in vojaškem položaju na Koroškem posebnim v Celovcu. Zadeva bo tvorila predmet razgovora z zastopniki Nemške Avstrije.

Na visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju se je sporočilo Jugoslovanskim dijakom, da morajo zavod zapustiti s 4. januarja 1919. Tudi z drugih visokih šol v Nemški Avstriji prihajajo slična poročila. Zadeva se bo istakotna rešila potom dogovora z zastopniki Nemške Avstrije.

Poverjenstvo za socialno skrb je izdelalo načrt naredbe o pravicah občin, poselci v slučaju velike potrebe po stanovanjih. Načrt se z malimi izpremembami odobri.

Po izrečenem pooblastilu celokupne vlade izda poverjenstvo za socialno oskrb naredbe, da se mora izprazniti na Bledu gotovo število stanovanj za železniške uslužbence. Izvršitev se poveri postajenačelniku v Ljubljani, glavni kolodvor.

Hitri konec vojne je povzročil pomanjkanja dela v nekaterih obratih ki so izdelovali vojno blago. V Trzinu so izdelovali papirne in celulozne tkanine. Ker ljudstvo takega blaga ne mara kupovati, zamore tvrdka nadaljevati obrat le v slučaju, če se država zaveže, da poskrbi za razpečevanje izdelkov; to bi se dalo izvesti na ta način, da država ne dovolj izdelovati v prehodnji dobi podlogo pri obliki iz drugega blaga kakor iz papirnatega. Narodna vlada ne prevzame nikakega jamstva za razpečevanje papirnatega blaga; brezposelni delavci dobe podporo.

Željargji v Kropi so delali do sedaj za vojaško dobavo. Naročil se jim, naj izdelujejo žebice za železnice in drugo blago za zaloge, da ne nastane brezposelnost. Če se izkaže, da se blago ni moglo prodati po cenah, ki bi krile nabavne stroške, plača diferenco država.

Vojaki obrati se bodo po možnosti razpustili in javna dela, katera so vsilili doslej, oddajala domačin obrtnikom. Poverjenstvo za javna dela bo skušalo dobiti obstojke, ki bi prevzeli izdelave in popraviljanje pretez invalidom, naizir bi se opustila delavnica za proceze na obrtni šoli v Ljubljani.

(Dolje na 2. strani, 2. kolona)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (March 15-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

NESTRPNOST NEKATERIH PODJETNIKOV POSTAJA NEZNOSNA.

Nekateri podjetniki se poslužijo najbolj umazanih sredstev, da bi preprečili organiziranje delavcev v strokovni organizaciji. V Jacksonu, Mich., se je odigral dogodek, ki zahteva, da oblasti uvedejo najstrožjo preiskavo in kaznujejo krivce, da se nikdar več ne zlorabi ameriška zastava v take namene.

"Biznismani", z ameriško zastavo v rokah in podpirani od državnih uslužbenecov, so obtoženi, da so namazali Herbert Crawforda s smolo in ga povaljali po kurjem perju. Crawford je po mnenju teh žalostnih junakov izvršil velik zločin, ker je v Jacksonu in okolici organiziral strojnike.

Aretiran je bil William Faupel, državni konstabler, in slišajo se glasovi, da preiskava in obravnava doženeta, da so se prominentni "biznismani" poslužili ameriške zastave, da se znosijo nad človekom, ki je organiziral delavce v strokovni organizaciji.

Ta nesramna metoda, s katero so hoteli preprečiti organiziranje delavcev, se seveda ni obnesla za podjetnike, ampak je napravila nasproten učinek, kajti delavci so po tem dogodku pristopali še v večjem številu v organizacijo.

Če tak čin izvrše uradniki, ki imajo nalogo paziti na to, da drugi ljudje spoštujejo postave, je tako dejanje še večje obsodbe vredno, kot če ga store navadni ljudje, ker uničujejo vglad državne avtorite. Prav nič manjše kazni ne zaslužijo tisti "biznismani", ki so najeli ali prigovarjali državnemu konstablerju, da jim pomaga pri divjanskem činu, kajti konstabler bi se ne upal storiti kaj takega, če bi ne vedel, da ga bodo branili ljudje, ki imajo vpliv in moč.

Monarhistično orodje. — Če kdo hoče postati kralj potrebuje orodje, to je ljudi, ki delajo zanj, ga opisujejo in hvalijo kot dobronika in odrešenika naroda in mu kaže s kadihom junaštva.

Ti ljudje zopet zbirajo druge ljudi, ki ponavljajo, kar jim pojejo. Eni delajo to radi denarja, dobrega plačila, drugi pa iz nevede.

Tako monarhistično orodje se nahaja tudi med Slovenci v Ameriki. Glavno orodje so Rasputin, njegov brat, ki se zameglava včasih s pordečelim plaščem, da ga ljudstvo ne spozna, in Lojze v Clevelandu. Okoli njih se je zbrala trumica "zelenih" juristov, "večnih" študentov in nekaj profesionalnih postopačev in pohajkovalcev, ki so našli trn v delu. Za temi pridejo šele neverni ljudje, ki podpirajo monarhistično orodje, ker ne vedo, da sami sebi kujejo suženjske verige in okove.

Kralj seveda ima moč, da lahko deli nagrade in darila. Nagrade in darila obstoje v denarju, časteh, redovih in službah. Službe so zopet take, da v nekaterih ni treba nič delati, druge pa nakladajo trdo delo in zasigurano trdo korjico kruha.

Orodje, ki ga potrebuje kralj za okrepitev svoje moči, aspirira na denar, časti, redove in službe, pri katerih jim ni treba opravljati dela. Najljubše je temu orodju denar, zadovolji se pa tudi s častnimi naslovi in redovi, če so v zvezi s službami, v katerih jim ni traba delati, pa nosijo masno plačo. In to je popolnoma logično. Če dobe denar, ga uživajo po svoje in imajo sredstva, da jim ni treba delati. Zato najraje vzamejo nagrado v denarju, ker lahko vprašajo še vedno za službo, ki jim ne naklada dela in jim dovoljuje, da lahko pohajkujejo in postopajo štiri in dvajset ur vsaki dan v letu, če so zapravili denar v lenem življenju in udobnem vživanju.

Za majhen del nevednih ljudi, ki podpirajo monarhijo, ima kralj, oziroma njegove orodje, manjše službe, ki zahtevajo delo, za večino nevednih ljudi pa ostane tolažba, da lahko prosijo za službo žandarja, financarja, sodnijskega berica ali slugo, vratarja itd. Veliki ljudski masi je pa odkazano, da gara, molči, plačuje davke in preživlja monarhistično orodje in "njega veličanstvo" kralja.

Tako je sestavljeno monarhistično orodje in pri delu za kralja ga vodijo prav nizki instinkti. Tista fraza vse za vero, dom in kralja, se pravilno glasi: Vse za naš žep, za ljudstvo pa nič!

S slovenskim ljudstvom je ta križ, da večina tega ljudstva ni nevedna, ampak prav dobro pozna dobrote,

ki jih ljudstvo živa v monarhiji. In zato večina slovenskega ljudstva noče nič slišati o monarhiji in zahteva, da bo jugoslovanska država imela republikansko formo vlade. Ta resnica je sicer neprijetna za monarhistično orodje, ker jih opominja, da nekega dne poneha zanje pohajkovalsko in postopaško življenje na ljudske troške, če se ne ustanovi monarhija, in spremenili so taktiko. Slavospevi na kralja so zgubili svojo moč, kaj torej? Pričeli so sumničiti in obrekovati po jezuitski metodi: **Lagaj in obrekuj, nekaj bo že obviselo.**

Kedaj je monarhist najbolj hud? — Če mu dokažeš, da dela za monarhijo in da služijo vse njegove lepe fraze o svobodni državi in svobodnem narodu edinemu cilju: nakomtatati narodu nov monarhistični jarem, ko se je komaj rešil ravno takega jarma.

IZJAVA JURISTIČNE KOMISIJE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

trgovskega brodogovja mesto denarja.

Juristična komisija, ki ima preiskati krivdo bivšega cesarja in drugih, je izjavila, da se ne more nastopiti s tožbo proti suverenu državi, toda to izjavo mora mirov na konferenca priznati, preden je pravomočna.

Komisija, ki preiskuje zločine Nemčije, bo koncem tedna dovršila svoje delo.

Komisija je dobila imena odgovornih krivcev in bo zahtevala, da se izroče zaveznikom.

Svet velike petorice je sedaj pripravljen, da zasliši zadržane černoogrškega kralja Nikite, ki protestira, da bi bila Črna Gora vključena v Jugoslavijo. Nikita se bojuje za svoj prestol, toda v zaveznikih državah je izgubil precej simpatij v vojnem času.

Inozemstvo.

BOLJŠVIŠKE ČETE SO SE UMAKNILE.

London, 5. marca. — Po poročilih iz Arhangela so zavezniške čete prisilile boljševiske sile v bitki ob Bagu, da so se umaknile. Bitka se je vršila v ponedeljek.

Boljševiška infanterija je naskočila po močnem obstreljevanju s topovi na desnem bregu reke med Kizko in Vistavko, toda morala se je umakniti z velikimi izgubami. Brozajka nadaljuje, da grme topovi ob Vagi in Divini.

PRENAŠANJE POŠTE Z LETALI NA ANGLEŠKEM.

London. — Poštna uprava je uvedla prenašanje pošte z letali do okupacijske armade. Pošta bo dosegla Kelmoraju v desetih urah mesto v petih dneh. Do Folkestone pripelje pošto vlak, tukaj jo pa nalože na letala. Pri prvem poletu so štiri letala odnesla tri in dvajset vreč pošte.

OSEMURNI DELAVNIK ZA VES SVET.

London, 5. marca. — Poročevalce "Daily Telegraphu" poročajo glavne točke komisije za mednarodno socialno zakonodajo.

Po teh določbah je prepovedano delati otrokom pod 15. letom, med 15. in 18. letom smejo delati le šest ur na dan. Vsaki dan pa morajo najmanj hoditi dve uri v tehnično ali navadno šolo. Dovoljeno jim ni delati ponoči, ob nedeljah in praznikih.

Ameriške vesti.

PONESREČEN BEG IZ JEČE.

Denver, Colo. — Iz mestne ječe bi pobegnula cela vrsta kazencev, da ni kaznencev Joseph Bayner izdal načrta o begu jetniškega paznika Chris McNallyju.

Ko je McNally vstopil v hodnik, v katerem so celice za kazence, ni je Bayner zaklepal in pokazal na prepiljeno omrežje: "Pazite se! Pripravljene so na vas."

V tem trenutku so planili na paznika trije kaznenci: Louis Montoya, Joseph Carroll in zamoze Buddy Tucker. Bayner je prišlo pazniku na pomoč, da mu pomaga odbiti napadlance. Carroll je pazniku iztrgal ključ iz roke in zbehal na ulico. Montoya in Tucker sta mu hotela slediti, toda nasproti so jim stopili štiri policaji, ki so ravnokar pripeljali nove arestante. Kaznena sta se podala, ker sta spoznala, da je vsak odpor zastonj. Za Carrollom je policaj E. H. Benbow oddal dva stre-

la. Krogli sta kaznencu frčali mimo glave, ki ni čakal, da policaj odda še tretji strel, ampak se je podal, ker je spoznal, da ga mogoče tretji strel položi na tla. Carroll je tri minute vžoval svobodo.

PET PROFITARJEV OBTOŽENIH.

Boston, Mass. — Na zveznem sodišču se je izvedelo, da je obtoženih pet oseb, ki so zakrivila, da so na bojnih ladjah montirali ležišča za topove iz slabega jekla.

Obtoženi so Alexander F. Blackwood, vrhovni ravnatelj Union Steel Casting kompanije; trije uslužbeneci iste kompanije in en uslužbenec R in S Machine kompanije. Vsi so izjavili, da so nedolžni.

Vladni zastopniki izjavljajo, da je Union Steel Casting kompanija predložila pri preizkušnji najboljšo jeklo, toda rabila je slabše jeklo pri izdelovanju ležišč za topove in druge važne dele pri razruševaleh.

V mornarskih krogih je vest povzročila razburjenje in ogorčenje in pomorščaki se ne poslužujejo lepih in vljudnih izrazov, kadar govorijo o teh profitarjih. Njih ogorčenost je tudi razumljiva, kajti možstvo pri topu je v življenjski nevarnosti, če je topovo ležišče napravljeno iz slabega jekla.

V TRGOVINI S PREGOMOM NI ŽIVLJENJA.

Clarksburg, W. Va. — Premogovniški operatorji presojujejo tržno situacijo in so mnenja, da se položaj ne bo zboljšal v tej državi, četudi pošljejo svoje zastopnike na domače in tujezemne trge za premog, da dobe nova naročila. Severno premogovo polje Fairmont-Clarksburg je odvisno od tržnih razmer v jezerskih pokrajinah, na zapadnem in vzhodnem trgu od uporabe premoga v apnenicah, cementovnah in na železnih cestih.

Železniške družbe potrebujejo nekaj premoga, toda pogodb za dobavo premoga nočejo skleniti, ker upajo, da cene padejo.

Premogovniški operatorji iz 43 okrajev so obdržali konferenco, katere se je udeležil tudi Walter D. Hines, zvezni železniški ravnatelj, toda na spremetne situacije ni konferenca učinkovala. Apnenice in cementovne imajo velike množine premoga v zalogi. Stavbinska obrt se še ni pričela razvijati v toliki meri, da bi učinkovala na premogovo industrijo.

V Cincinnati, v Columbus in druga bližnja mesta proti zapadu so odhajale velike pošiljave premoga iz West Virginije, toda malo vreme je povzročilo, da so ostale premogove zaloge velike. Na severnem zapadu so prejeli več premoga, kot ga potrebujejo, kajti tam je zima mila. O New Yorku poročajo, da je zabasan s premogom.

Kljub sedanjim neugodnim razmeram pričakujejo premogovniški operatorji, da se kmalu obrne na boljše in da bodo pričela prihajati velika naročila na premog. Ta naročila pridejo, še preden napoči prihodnja jesen. Kajti povpraševanja po premogovem polju, ki so napredaj, so velika.

OBDOLŽITEV NAPRAM PERSHINGU NI VTEMELJENA.

Washington, D. C. — Vojni departament je izjavil, da general Pershing ni nasprotoval reviziji obsodb, izrečenih po vojnem sodišču, kot je poročal kongresnik Johnson iz Južne Dakote, ampak je le protestiral, da se mu odvzame moč uvesti disciplinarno postopanje. General Crowder staj uvačuje protest in najbrž bo povleče prekleceno v Njegovega testa ne smatrajo v vojnem departamentu za kršenje discipline.

Vesti iz stare domovine.

S seje Narodne vlade S. H. S.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Nekateri tvrdijo se nakupile po naročilu Avstro-Ogrske vojaške uprave več živil in drugega blaga, deloma po visokih cenah, ki jim je sedaj ostalo vsled neadnega konca vojne in prosijo za izvozno dovoljenje nekaterih živil. Da se prepreči pomanjkanje živil, ki bi utegnilo nastati vsled morebitnih prometnih težav, se zaenkrat izvoz ne dovoli.

Odstavi se stavbni nadsvetnik priagrarnih operacij Hugo Koenig. Deželni veterinarški referent, vladni svetnik Ivan Munda, se na lastno prošnjo vpokoji. Ravnatelj deželnega mesta za klavno živino Avgust Bukovic se določi za začasnega vodjo upravnega urada poverjenstvu za kmetijstvo. Inšpekcijska komisarja I. razreda inženir Anton Šivic in Andrej Odlasek se imenujeta za višja gozdarska komisarja.

DNEVNE VESTI.

Kako se spreminjajo časi! — Jeseniško podružnico socialistične kovinske organizacije je tamošnji župnik povabil pismeno in ustmeno, da se naj udeležijo polnočnega in z rdečo zastavo službe božje v cerkvi na narodni praznik dne 14. decembra. Nekoč je ravno ta župnik odrekal pokop delavcu, in čigar krsti so bili rdeči trakovi. To je bilo pred vojno. Danes pa vabi socialisti z rdečo zastavo v svojo cerkev! Tako se izpreminjajo časi! — (Naprej, 19. decembra 1918).

Praga je žalovala za Caukarjem. — Predsednik upravnega odbora glavnega mesta Prage je poslal županstvu in Ljubljani sledeče pismo: V imenu predsedstva upravnega odbora odbora mesta Prage in v lastnem imenu izrekam najtoplejšo sočutje z narodnim žalovanjem ob smrti pesnika in pisatelja Ivana Cankarja. Na prosvitu nove dobe je onemel v njeni glasnik idealov, kateri ostanejo vodniki narodu v novem poletu k svobodi. Predsednik dr. Šamal. — Vsi največji in tudi manjši hrvaški, srbski in češki listi so prinesli nekrologe o Ivanu Cankarju in so edini v tem, da je Ivan Cankar največji jugoslovanski pisatelj po mislih in po jeziku. Ponosni smo lahko Slovenci na to sodbo. Izkažimo pa se hvaležni manom nesmrtnika vsaj po njegovi smrti! (Slov. Narod, 21. dec. 1918).

Položaj železniškega delavstva. — Železniški delavci na Slovenskem, samec, živi danes v prav slabem položaju. Njegova dnevna plača znaša pet kron! S temi petimi kronami naj se potem hrani, plačuje stanovanje in kupuje še druge potrebščine. Res je, da ima železniški delavec hrano v železniški kuhinji, ki ni ravno draga, toda njegova plača je tako majhna, da niti za ceneno hrano ne more zadostovati. Napravimo majhen račun. Hrana železniški kuhinji stane delavca 3 K 70 vin, poleg tega mora plačevati še blago iz aprovizacije, dalje premog, bolniško blagajno in organizacijo — vse to so redni stroški, kar stane mesečno okoli 50 kron. Stroški mesečne hrane znašajo 114 K 20 vin., skupaj 164 kron na mesec. Sedaj pa primerjajmo njegove dohodke s stroški in vidimo, da znaša primanjkljaj okoli 25 kron. Kako naj se delavec potem še obleče, obuje in kupi tobak? Ako se pa drzne izreči kako besedo proti temu lumparskemu družabnemu redu tedaj je — boljševiski (naprej, 14. dec.)

Italijanska nasilstva v Gorici. — Italijani trgajo našim ljudem raz prsi ameriške in francoske znake. Italijanska poulična faklihaža je v Gorici dejansko napadla nekaj naših gospodičen, ki so nosile ameriške znake. Posebno se je odlikoval goriški Italijan Aosi in takozvana italijanska "inteligentna" mladina. Ko je neka slovenska gospodična na zahtevo Italijanov, da naj nosi italijansko trikoloro, rekla, da je Slovenka in da hoče ostati pod Jugoslavijo, ji je italijanski "inteligent" vpričo italijanskih častnikov prisilil klofuto. V Trnovem je neki Maggiore zaklepal nekemu dečku, ki je imel ameriški znak: "Meti via, via, questo sporec." Tako se godi po vseh krajih v Primorju. — Iz Krmina se Italijani poslali cele zaboje slovenskih letakov, ki naznanjajo Slovence, kako dobro se jim bo godilo v veliki Italiji! — V slovenskih šolah na Gorškem nastavljajo Italijanske učitelje, ki

so jih poklicali iz Italije. — Iz Nabrežine poročajo: Ko so prišli 6. novembra Italijani, smo jih pozdravili kot prijatelje. Kapitan je govoril v enakem smislu in dejal je, da je poslan zato, da vzdržuje red in mir. Ljudstvo je klicalo: "Živijo Wilson, živijo Jugoslavlja, živijo ententa!" nakar je kapitan vskliknil: "Evviva d'Italia!" Drugi dan so nam pa pobrali živež, ki ga je bilo županstvo prevzelo od vojnega oskrbovališča, namreč 20 vagonov moke, 1 in pol vagona soli, 2 milijona cigarete, mila itd. Vzeli so tudi skladišče lesa in železnino za obnovitev Gorške, tako da si ljudje ne morejo popravljati stanovanj. Kapitan je dal prebeliti slovenske napise napraviti italijanske. Karabinerji ustavljajo Slovence na cesti in jih hrušijo, zakaj da ne govorijo italijansko. Pobrali so ljudem živino in jo poslali v Sežano. Sedaj vračajo živino vso sestradano. Bivši častnik Adamič in orožniški stražmojster Bizjak sta internirana. Izmed železniških nameščencev sta se vpisala le dva za italijansko službovanje. Šola se je vendar končno začela in sicer v slovenskem učnem jeziku, toda namesto nemčne se uče otroci italijansko. — (Slov. Narod 28. dec.)

Aretiranje naših železničarjev. — Dne 21. dec. o Italijani aretirali v Logatcu nadrevidenta Petra Jerneja in sicer brez vsakega povoda ter ga odvedli v Trst. Sumi se, da je kriv aretacije sedanjih postajni načelnik v Logatcu, katerega so postavili Italijani. Vsi naši železničarji morajo imeti italijanske službene čepice in službeno obleko po italijanskem kroju. Silijo jih tudi, da bi se izjavili za italijansko službo. Izdali so tozadavni ferman. Veliko slovenskih železničarjev je odpovedalo službo. — (Slov. Narod 28. dec.)

Francosko-slovenska organizacija. — V Ljubljani se je osnovala francosko-slovenska organizacija z namenom, da se Slovenci proti majhnemu mesečnemu prispevku (10 kron) uče francoskega jezika. Poučuje profesor Meurville. — (Slov. Narod 28. dec.)

Jugoslovanska zastava. — Belgrad, 23. dec. — Ministrski svet je imel sejo, na kateri je zaključil, da se bodo odslej vsa poslaništva in konzulati SHS. države imenovali poslaništva in konzulati SHS. Državna zastava SHS. je v grb je beli dvoglavi orod. (Slov. vodoravni legi zgoraj nad, sredi bela in spodaj rdeča. Državni Narod 23. dec.)

Italijanska propaganda v Trstu. — Narodni svet poroča: Italijani v Trstu so ustanovili posebni propagandni urad, katerega so otvorili z veliko slovesnostjo. Podoben propagandni urad so ustanovili Italijani na Reki. Tržaški Nemci so se pričeli izati Italijanom in se norčujejo iz jugoslovanskih zahtev po Trstu in Primorju. (Naprej 28. dec.)

Pogrešani Slovenci. — Sledeči slovenski vojniki, ki so se izgubili na bojiščih ali v Rusiji, se iščejo potom starokrajskega časopisa: Jos. Lukeš iz Ljubljane, Gusta Unšold iz Rajbenburga ob Savi, Peter Vrenič iz Bojane pri Vnici in Belokranjskem, Franc Šmid iz Podkoma pri Železnikih in Henrik Mahatske iz Ljubljane. **Vlak je povozil v Celju 23. dec.** učitelj Karla Planerja iz Rečice ob Savinji. Bil je namenjen k materi v Maribor na božične počitnice. Poleg njega je še šest drugih oseb izgubilo življenje. — (Slov. Narod 28. dec.)

Aretiran župnik. — V Senožčah so Italijani aretirali 15. dec. župnika Riharja, ker ni hotel na njihov ukaz prevzeti svoje pridige v italijansko in jo predložiti predenzuri. Prišla sta dva karabinerja v cerkev in potegnili Riharja iz spovednice, v kateri je ravno spovedoval. — (Slov. Narod 28. dec.)

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Frank Šerjun, Livingston, Ill. — Okrajci Grahovo, Tolmin, sv. Lucija in sploh ondolti kraji so zasedeni od italijanske armade. Kake razmere so tam, nam pa ni nič več znano kot vam. Kolikor se more domnevati, je bil okraj Tolmin in Grahovo in bližnja okolica prizadeta od vojne. Prebivalci so bili seveda primorani zapustiti doma. Poročila o tem niso bila jasna, radi tega vam se ne moremo dati jasnega odgovora. — Zaželjeni knjige vam ne moremo poslati, ker nimamo knjig v zalogi; v Chicagu se spleh ne dobi slovenskih knjig. Obrnite se na "Glas Naroda."

Ameriške vesti.

DELAVSKA STRANKA JE ZA LIGO NARODOV.

New York, N. Y. Organizacijski odbor ameriške delavske stranke v New Yorku je objavil resolucijo, v kateri se izreka za ligo narodov in štirinajst točk predsednikovega mirovnega programa.

Odbor povdarja v svoji resoluciji, da bodo narodi v spornih teritorijah s plebiscitom odločili o svoji usodi.

JADRNIC NASEDLA NA KLECI.

Boston, Mass. — Trijamborna angleška škuna "Aviator", ki je odjadrala od tukaj 5. februarja, je naselila na kletki ob njufundlandskem obrežju. Škuna je bila namenjena v St. John, N. F. Nezgoda se je pripetila dve sto milj od njenega cilja. Moštvo se je rešilo, toda ladja je izgubljena.

GILLET JE PREDSEDNIK KONGRESNE ZBORNICE.

Washington, D. C. — Frederick Gillet iz Massachusettsa bo pred sedaj bodoči kongresni zbornici čel v šestdesetega kongresa. Na republikanskem zborovanju je kongresnik Mann iz Illinoisa propadel s svojo kandidaturo za zborniškega predsednika. Dobil je le 69 glasov njegov nasprotni kandidat Frederick H. Gillet iz Massachusettsa pa 138.

PRICETEK STAVBINSTVA — NARODNA DOLŽNOST.

Washington, D. C. — Na konferenci javnega oddelka za informacije in vzgojo je imel daljši govor P. T. Miller, predsednik oddelka, v katerem je apeliral na splošno prebivalstvo Združenih držav, da naj pričnejo s stavbinstvom in drugimi javnimi deli.

Združene države so sedaj bogate in imajo denarja kot še nikdar ne prej. Ta dežela je sedaj najbogatejša izmed vseh dežel na svetu, kajti v Združenih državah je zlata za \$2.500.000.000 in celo premožnje za \$2.500.000.000 in celo premožnje Združenih držav se čeni nad petinšestdeset milijard dolarjev.

Polovico zlata se nahaja sedaj v tej deželi. In to je posledica naše karakteristične zmožnosti v organiziranju naših sil in jih koncentrirati kar nam je omogočilo, da smo poslali v Francijo v tako kratkem času toliko vojaštva, z ozirom na število je bila naša država druga vojna sila v Franciji, in naši vojaki so tudi izkazali za dobre borilce za demokracijo.

V nadaljnjem svojem govoru je razvijal program za bodočnost in opozarjal ljudstvo, da naj nikar ne živi v brezdelju in takorekoc samo čuva svoje premožnje. Čemu to, ker se nam ni treba bati nikogar. Pokazali smo, da se znamo braniti in tudi bojevati proti vsakemu sovražniku. In sedaj ne razumem taktike nekaterih oseb, katere bi morale biti na čelu ljudskega gibanja, toraj gibanja za ljudsko blaginjo. Ravno tako se mi dozdeva, kot da bi ljudstvo sedaj ne vedelo, kam in kako. Jaz tega ne razumem, zakaj je postalo ljudstvo tako flegmatično. Vzemimo na primer te države po civilni vojni, ko je bilo zlato valute v Združenih državah samo za \$133.000.000 nasproti zadolženim v vrednosti \$346.000.000, toda ljudstvo ni olupalo. Delali smo in prišli do sedanjega blagostanja. Toda, ako pogledam sedanji čas, bi moral misliti, da to ni najbogatejša, najpremožnejša država na svetu, ampak država, katera se nahaja v razpadlem stanju. Vsakdo sedaj čaka na drugega, da bo znižal ceno kakih stvari. Vporaba bakra se je znižala in istotako tudi železu. Največja vprašanja, katero imamo sedaj na dnevnem redu je vporaba. Ako ni vporabe, ni trgovine in brez trgovine nimamo eksistence.

Ako bi ne bile te države v vojni in ko bi te vojne sploh ne bilo, bi bile mogoče iste razmere ves čas z ozirom na cene. Pomisliti moramo, da bi imeli okrog štiri milijone naseljenecv, kateri bi prišli v to deželo, ako bi ne bilo vojne, ne bi bilo na ulah dva milijona ameriških vojakov v Franciji, sploh v Evropi. In napreže bi vsi imeli dovolj dela. Kajti izvršili bi za približno pet milijard stavbinskih del, katerih pomanjkanje sedaj občutimo.

Ko se je pričela vojna, je vsakdo mislil, da ne more dalje trajati,

ki, kot nekaj mesecev, in potem se bodo povrnila razmere kot pred vojno. Toda motili smo se v naših kalkulacijah in slednjič so bile primorane stopiti v vojno tudi Združene države. In vsled tega so razmere izpremenile bolj, kot po civilni vojni. In sedaj vsakdo pričakuje, da bodo nastale razmere iste, kot so bile pred vojno. Toda, to je nemogoče. Kdo more potisniti kazalec na časovni uri nazaj.

Ko je bilo podpisano premirje, je vsakdo mislil, ko je čital to več, da se povrno v predvojne čase. In marsikateri je začel že spoznavati, da se je motil. Seveda je težko za marsikatero to pripoznati in edino kar moramo storiti je, da se prilagodimo sedanjim razmeram in da delamo sporazumno.

Ne smemo ostati brezbrilni in držati roke križem in čakati da se bo zgodil kak čudež ter nas postavil nazaj v predvojne čase. To nam bo škodilo, ako homo le sedeli ter se ne brigali za nobeno stvar. Mi moramo delati in vpoštevati razmere kakoršne so. Prilagoditi se moramo novim razmeram, vpoštevati jih in pričeti z delom, katero bo odgovarjalo času in razmeram.

Toda najdejo se še vedno ljudje, kateri ne morejo ali nočejo priznati, da so sedaj druge razmere, popolnoma drugačne in da se ne moremo povrnila v predvojne razmere.

Kajti pričakovati ne moremo za dogleden čas priseljenecv, delavske plače v Evropi so višje in istotako so cene nekaterim surovinam tudi višje kot tukaj. Vse to se mora vpoštevati. Vpoštevati se tudi mora, da bo vse to zelo vplivalo na tukajšnji trg. Radi tega se ne more pričakovati, da bodo nastale prejšnje razmere.

Seveda marsikateri pravi, da so se vse cene stavbenega materiala tudi zvišale. In to je resnica, kajti po zadnjih poročilih so se vse cene za stavbinski material podražile za šestdeset procentov in druga oprava za poslopje pa celo za sto in devet odstotkov. In ravno radi tega najbrže ne pričenejo z gradnjo poslopij. Toda to ne more biti tehen vzrok, kajti cene se lahko še povišajo, mesto znižajo.

Prejšnji blagajniški tajnik, McAdoo se je že 17. novembra l. 1918 izrazil, da edina pomoč za odpravo brezposelnosti je le v gradnji poslopij, brez ozira, kakšne cene stavbinskega materiala. Kajti ni treba pričakovati, da se prične drugo delo za nekaj časa, dokler se ne uredi razmere. In ako se prične z gradbo poslopij, iz tega sledi, da se bo tudi druga industrija pričela počasi razvijati, ker pri vsaki stavbi se potrebuje raznovrsten material, in na ta način se bo počasi prišlo v normalne razmere.

Še eden vzrok je, da pozivlja za gradnjo stanovanjskih hiš, in to je pomanjkanje stanovanj. Že sedaj se zelo opaža pomanjkanje stanovanj v velikih industrijskih mestih in cene za stanovanje se vedno višajo.

Razumno je, da je veliko ljudi, ki bi radi lastovali lastno hišo, toda primanjkuje jim potrebne kapitala. K temu se pa lahko odpomore z stavbinskimi društvi, katerih je že precej v vseh ameriških naselbinah. Ako se ustanovi stavbinsko društvo in ako so ljudje zainteresirani in da se zanimajo za imenovano društvo, se lahko veliko pomaga pri gradnji hiš. Po zadnjih poročilih, je v vseh Združenih državah okrog 7200 stavbinskih posojilnih društev. Med temi je tudi nekaj slovenskih, ko dobro napredujejo. Skoro vsak narod živeč v Združenih državah ima tako stavbinsko posojilno društvo v vseh večjih naselbinah in vsa dobro napredujejo. Slovenci v Chicagu so istotako ustanovili še ne pred dolgim časom stavbinsko društvo, ki dobro napreduje. Dolžnost Slovencev bi bila da se za taka društva zanimajo in pri tem imajo dvojen dobiček. Kajti, ako izvolijo dober odbor, isto dobro vspeva, denar je varno naložen in obrednem se pomaga rojalom do lastnega doma in ni jim treba iskati denarja pri tujcih na visoke obresti.

Poročila kažejo, da so vsa stavbinska posojilna društva v Združenih državah imela promota za \$1.250.000.000. Vsi stroški teh stavbinskih posojilnih društev je bilo osem desetink odstotka. Iz tega razloga se razvidi, da so taka društva zelo potrebna in tudi koristna z ozirom na gospodarske razmere.

Kakor se razvidi iz raznih poročil, je vlada pripravljena iti na roke raznim stavbenim podjetnikom in tudi onim, ki so pripravili prirediti z gradnjo stanovanjskih poslopij. In kdor lastuje svojo lastno hišo, se tudi boljše počuti in prostjeje. Mesto da bi plačeval najemnino od stanovanja, plačuje davek in druga popravila, katera mora istotako plačevati v najemini in pčeg tega pa plačuje drugim, mesto da bi plačeval sebi.

Radi tega svetujemo rojalom, da si postavijo lastne hiše, kjer imo le pripuščejo razmere in okoliščine.

Kakor se razvidi iz raznih poročil, je vlada pripravljena iti na roke raznim stavbenim podjetnikom in tudi onim, ki so pripravili prirediti z gradnjo stanovanjskih poslopij. In kdor lastuje svojo lastno hišo, se tudi boljše počuti in prostjeje. Mesto da bi plačeval najemnino od stanovanja, plačuje davek in druga popravila, katera mora istotako plačevati v najemini in pčeg tega pa plačuje drugim, mesto da bi plačeval sebi.

Radi tega svetujemo rojalom, da si postavijo lastne hiše, kjer imo le pripuščejo razmere in okoliščine.

Naročniki Pozor!

Poštni zakon zahteva, da je vaša naročnina plačana vnaprej. Znamenje (Marc 31-19) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pišite nam dopisnico stari in novi naslov. Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$2.00. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.40 in za celo leto \$2.80.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAZGANILO iz urada Slov. Mlad. Podp. Društva "Nada" v Sheboygan, Wis.

Vsi člani gori omenjenega društva se opozarjajo, da se gotovo udeležijo brez nadaljnjih tajnikovih opominov prihodnje glavne seje dne 9. marca, t. l. in sicer ob ENI URI popoldan v cerkveni dvorani. Na dnevnem redu bodo volitev novega odbora za leto 1919 in še več drugih zelo važnih točk. Apelira se tudi, da ob ti priliki vsak član poravnava svoj zaostali dolg. Kdor se seje ne udeležijo plača 50c kazni v izvršeno blagajno. Prosi se naj vsi člani vpoštevajo ta poziv in vsak pride na sejo, da bo vse v redu. Z bratskim pozdravom za odbor.

John Zoran, predsednik, John Starič, tajnik, Frank Boric, blag. Sheboygan, Wis.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK, Herminia, Pa.

Pozor rojaki!

LEPA PRILIKA ZA STALNE NASELJENCE.

Prodavam lote, stavbišča in farme ob glavnih železniških progah, tu vozijo tudi takozvane populicne kare v pet različnih držav do 20.000 milj na razne strani. Zemljišča, stavbišča in farme se nahajajo v neposredni bližini velikih tovarnih in prenegokopov. Ako katerega veselil kaj kupiti, naj pride osebno ali pa naj piše v Royalton, Ill., in od tu ga jaz osebno peljem brezplačno na vsi strani. Zemlja je dobra črna pr in je zelo rodovitna. Lahko n tudi telefonično pokličete in vam drage volje povem, kje se nahajajo ali druga farma. Prostor, kjer prodavam stavbišča (lote) je šele tri leta staro mesto in je zelo ugodna prilika za razvitje kakšne trgovine, ker tu se grade nove tovarne. Torej izglasite se osebno ali pa pismeno pri meni:

Steve Fabjan, Real Estate and Co., P. O. Box 352, Royalton, Ill.

Rojaki pozor!

Čenjenim rojalom se naznanja, da se je ustanovila družba THE AMERICAN AMUSEMENT & THEATRE CO. INC. z glavnico \$100.000 z namenom, da nabavi kar več mogoče gledališč. Načrti so že izdelani kje se bo vzel 10 gledališč v letu 1919, od katerih se sedaj že lastuje dva in imamo dva pod arom. Za vse te stvari je pa potrebno veliko denarja. Družba sedaj nudi napredaj svoje delnice po zelo nizki ceni \$1.00 vsaka. Dobiček je preačunjen, da bi mogel doseči do 40% v letu 1919. Pišite po natančnejša pojasnila na naslov: Mr. John Bahorich, 129 Bakkwell Bldg., Pittsburgh, Pa.

FARMA NA PRODAJ.

Proda se farma dve po 40 akrov ali pa tudi samo 40 akrov kakor bi kateremu ugajalo. Proda se vsled bolezni. 32 akrov je polja in drugo je pa pašnik, 15 sadnih dreves, hiša dve veliki sobi 14x32 katera se lahko še razdeli v več sob. Štala 20x42 za 10 glav živine in kokošnjak 10x12. En konj, dve kravi, tri telice, 35 kokoši, vse poljsko potrebno orodje. Le eno miljo do šole in samo 3 milje do železniške postaje. Mohrland, Mich., So pa še druge ugodnosti, za vsa pojasnila se obrnite osebno ali pa pismeno na spodnji naslov: cena vsemu temu je le \$2.000.00, če koga veselil kupiti dobro zemljo naj se nemudoma izglasi na: Vilma Fifolt, R. R. 4, Ravenna, Mich.

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljski spisal Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

"Gospodje polkovniki in atamani!" reče, "Znamo vam je, da smo radi velikih in po nedolžnem trpečih krivice morali lagrabiti za orožje; s pomočjo najjasnejšega kristskega cara smo začeli trgati storo prostost in nase pravice, ki nam jih je odvzela gospoda kljub kraljevi volji. Bog je blagoslovil nase podjetje ter pripravil nepošteno naše tiranije nemavaden strah. On je kaznoval krivice in tlačinstvo in nas oblagodatil z izdatnimi zmagami, za kar smo dolžni se mu s hvaležnim srcem zahvaliti. Ker je že kaznovan njih napuh, moramo sedaj misliti na to, da zgrabimo daljše prelivanje kršćanske krvi, kakor nam to Bog in nasa vera ukazuje. Sabelj nasti pa vendar ne da mo poprej te rok, dokler po volji najjasnejšega kralja ne dobimo nazaj storo svobode in pravice. Gospod vojvoda bralavski pa ni pisal, da se to prav lahko zgodi, kar tudi rad vjamem, ker ne mi, nase gospodje. Poteki Kalmovski, Višnje, večni in komepoljski so se izneveli trom in lpu dovladi. Da smo jih kaznovali, se to nam gre od tromov in stanov primerna nagrada. Prosto vas torej, nedolžnici in udani, da primate pismo vojvode bralavškega, ki ga je prinesel Patroni Lasko ter modro sklenite, kako naj nastane prelivanje kršćanske krvi, kako dobimo zasloueno za pokor, s čim se zvesto do ljudovlade."

Hmelnicki ni vprašal, ali naj vojska nebi, pa je postal vedno privoljen, da taklo nebi, ko se bila, to ugodna prilika. Radi tega so začelo voljno jih mirirati. V kratkem pa je nastal toplot in grozni krik, katerega je pozvonil naselbuk kad tpaški Carnota.

Hmelnicki moti: "Pač pa je pozorno gledal, od kod prihajajo prostosti ter se zahvalil nasprotno calce v svoj spomin."

Me. Eden vstane. V hmelnicki pismom gospoda Kralja. Prepis pisma je mesto Zorko, da ga prečita zbranca tovarništva. Dvoj je tudi tam vse utišano. Pismo vnapre se je glasilo kaklo:

"Blagosloviti gospod, blagosloviti gospod, zapo moji vsaki dan mi naj tprost in svobodni!"

Mnogo jih je bilo, ki so smatrali svobodnostom poljske ljudovlade. Jaz pa sem prepričan, da vsi vstojniki, namlonenosti do ljudovlade, nase tudi rodno da bi vcepil to prostost, je se v svoje ostali smatrali, je mojih solah graca. Me ne utrpem."

"Me. Eden vstane. V hmelnicki pismom gospoda Kralja. Prepis pisma je mesto Zorko, da ga prečita zbranca tovarništva. Dvoj je tudi tam vse utišano. Pismo vnapre se je glasilo kaklo:

vero. Tretji, če tudi nastanejo (kar se je tudi sedaj žalibog zgodilo) razni notranji nemiri, imamo vendar vsi skupaj le eno domovino, v kateri smo bili rojeni, v kateri uživamo svobodo. Priznati moramo, da ni na svetu države, v pravicah in svobodi naši podobne. Radi tega smo vsi vajeni braniti celoto svoje domovine. Dasi se rado pripeti mnogo greškega na svetu, kaže nam pamet sama, da se je lože dogovoriti o tem, kar koga boli, v svobodni državi, kakor pozabiti zgubo te matere, katere podobne ne najdemo ni med kristjani, niti med pogani..."

Perejeslavski Loboda pretrga čitanje: "Resnico govori," reče glasno. "Resnico govori," pritrjujejo drugi. "Neresnico! Laže, pasja duša!" kriči Carnota. "Molči — izdajca!" "Vi ste izdajci! Na vidice z vami!" "Na pogibelj tebi!" "Tiho, poslušajte, naj čita!... Je naš mož!... Poslušajte!..."

Zbrala se je nevihta goda Vihovski je nadaljeval in utihnil so. Vojvoda je pisal, da zapo rožka vojska sme imeti zaupanje vanj, ker ve, da je tudi njihove vere, njihove krvi, da jim torej želi vse najboljšje; omenil je, da se nesrečnega poboja pod Kunejkami in pod Stareem ni udeležil. Komešno roti Hmelnickega, naj zapreči vojsko, odpravi Tatarje, ali obrne orožje proti njim in naj obrani zvestobo do poljske ljudovlade. Pismo je končal s temi besedami:

"Obetam vaši blagorodnosti, kakor sin božje cerkve in potomce starega ruskega rodu, da vam ločem pomagati v vsem. Vaše blagorodje, dobro veste, da tudi moji beseda v tej ljudovladi ni brez voljave, da brez mene niti vojske niti miru skleniti ne morejo, da jaz prvi ne želim domače vojske" i. t. d.

Začeli so se kriki pritrjujoči in zanikajoči; toda pismo je splošno ugajalo polkovnikom in tovarništvi. Pa v prvem hipu niesar nisi razumel, ali slišal, radi hrupa. Tovarištvo je bilo podobno velikanskemu vrtenju, v katerem je vse vrelo in bručalo. Polkovniki so stresali buzdovane ter žučali drug drugemu s pestmi v oči. Privržencem vojske je načeloval Carnota, ki je popolnoma znotel. Hmelnicki, gledajoč ga, bil bi tudi kmalu jeze vskipel, takrat pa je navadno utihnilo vse, kakor zverna pred rjovenjem leva. Toda mahoma skozi na klop Kreeovski, nabne z buzdovanom ter zakriči:

"Konje bi pasli, ne pa hodili na posvetovanje, sluge pogavski!"

"Tiho! Kreeovski hoče govoriti!" zakriči Carnota, ker se je nadejal, da se polkovnik gotovo oglasi za vojsko.

"Tiho! Tiho!" kričali so drugi. Kreeovski je užival med Kozaki veliko spoštovanje radi zasluga, ki si jih je pridobil v vojski in tudi radi tega, kar je pa bilo močno čudno, ker je bil plemen. Zato so tako vsi utihnilo ter radovedno pričakovali, kaj bo povedal. Hmelnicki sam je upri vanj svoj nemirni pogled.

POMLAD SE BLIŽA.
Sejati bo treba **NAJRAZNOVRSTNEJŠA ZELIŠČA**, da ne bo čez leto v kuhinji pomanjkanja.

Pa tudi vrt bo treba okrasiti z **RAZNOVRSTNIM CVETJEM**—kajti vrt je kinč vsakega doma.

Kdor hoče biti preskrbljen z raznimi zelišči in z najraznovrstnejšimi semeni za vrt, naj piše po brezplačni cenik.

V zalogi imam vsa poljska semena, semena većinoma vseh tukajšnjih in starokrajskih cvetlic, trav, detelje itd.

MATH. PEZDIR,
NEW YORK, N. Y.
Box 772, CITY HALL STA.

Čenjeni rojaki pozor!

Čenjenim rojalom naznanimo, da mi kupujemo vse Liberty Bonds ter jih plačujemo v gotovini denarju po dnevnem KURZU (njih vrednosti). Rojaki, katerim je nemogoče priti osebno v naš urad, naj pošljejo svoje BONDE v priporočenem pismu (registranem), ker na drug način mi nismo odgovorni v slučaju izgube po poštni ali drugi pošiljavi. — Pošljite na naslov: Mr. John Bahorich, 129 Bakkwell Bldg., Pittsburgh, Pa. John Žerovec.

PRAVICA SE NE DA PRIKRITI.

TISOČ LETNA SKUŠNJA KAKOR TUDI MILJONE SE-DAJ ZDRAVIH LJUDI PRIČA, DA ZDRAVILA NAREJE-NA IZ ČISTIH NARAVNIH ZELIŠČ, SO JIM VRNILA ZDRAVJE IN ZADOVOLJNOST.

MISLEČI LJUDE VEDNO RABIJO MATERE NARAVE ZELIŠČNA ZDRAVILA ZA VSE NJIH BOLEZNI.

AKO BOLEHATE NA:

Reg. U.S. Pat. Off.

- Nervoznostih.
- Zelodčni nerodnosti.
- Obistne bolezni.
- Splošna oslabelost.
- Glavobol.
- Zguba apetita.
- Neprebavnost.
- Zaprtnica.
- Omotica.
- Zguba moči.
- Necista kri.
- Revmatismem.
- Bolečine v hrbtu.
- Slabo spanje.

tedaj ne trošite denarja za neznanu zdravila ali pa sestavin ki so opojne. Pošljite nam tri cente v pismu z vašim naslovom in mi vam bomo poslali, brez vsake obveznosti na vaši strani popolnoma prosto za tri dni zdravila

JUVITO

Naslovite na: **JUVITO LABORATORY**
South Hills, Branch 6, Pittsburgh, Pa.

P. S. Ako imate bolnega prijatelja, pokažite mu ta oglas. Mi mu z veseljem pošljemo tridnevno zdravilo na poskus.